

A nagy földrajzi felfedezések és hatásuk

Fellendülés - új utak keresése, 14. század második fele

➤ Az *árutermelés és pénzgazdálkodás* fellendülése

Igény a terjeszkedésre

☞ A *kereslet nő* gabonából, fűszerekből, textíliából

Kialakul az „aranyéhség”

✱ Európa aranytermelése csökken

✱ Keleti (szárazföldi + levantei) kereskedelem veszteséges

✱ Oszmán hódítás

- Különböző társadalmi csoportok érdeke

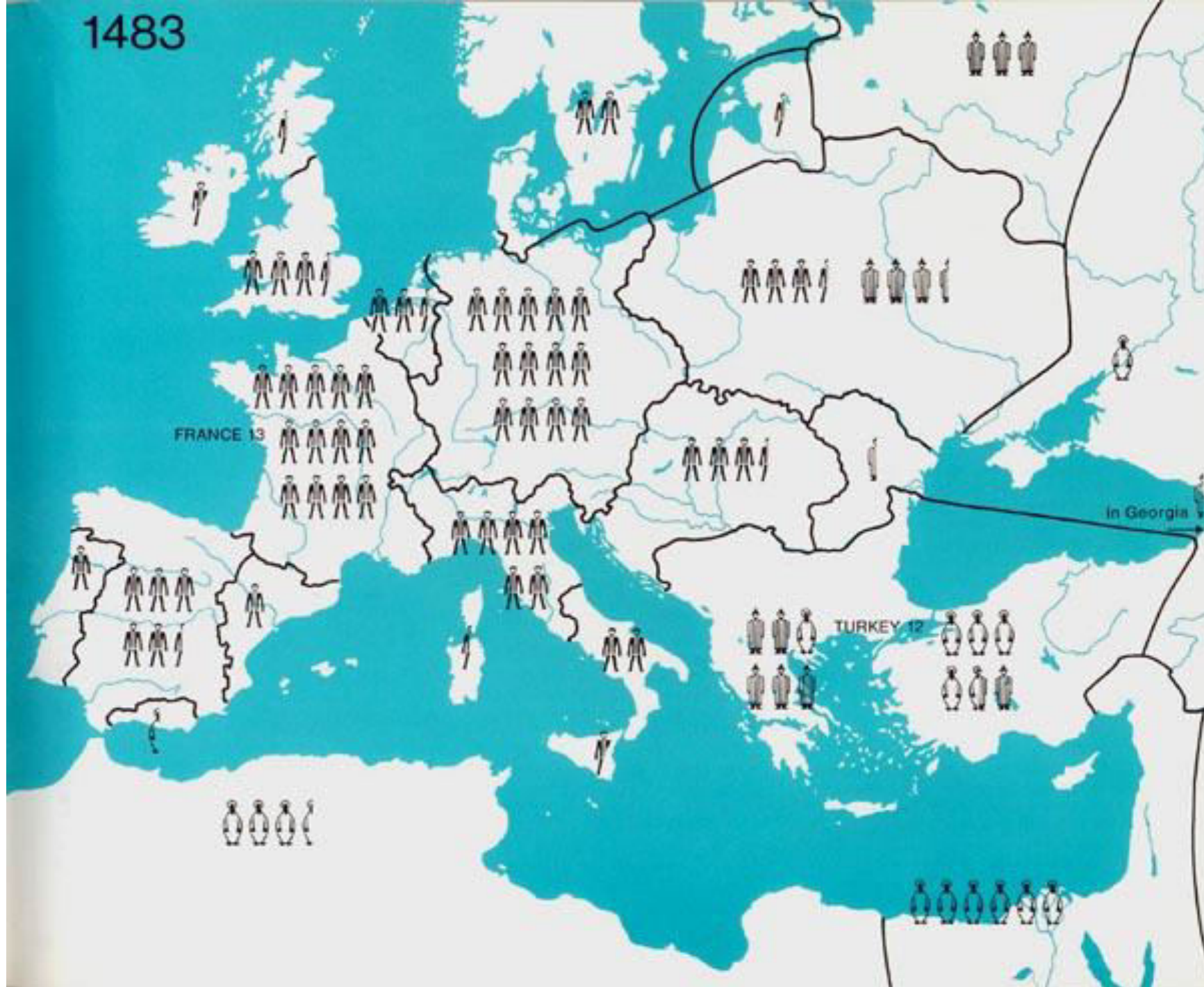
- Közvetlen kereskedelmi kapcsolat Kelet-Ázsiával

- A reconquista folytatása és a kereszténység terjesztése (politika)

A nagy földrajzi felfedezések megindulásának okai

1483

A felfedezések feltételei

Asztrolábium

- Technikai fejlődés (hajózás, navigáció)
- Földrajzi ismeretek bővülése
(Ptolemaiosz földgömb elmélete)

Toscanelli 1474

- Kvadráns, szextáns
- ✱ Sagres - Tengerészakadémia
- *Portugália az élen (miért?)*
 - ✱ Földrajzi elhelyezkedés
 - ✱ Állam szerepe (vállalkozó kedv)
 - ✱ Kereskedelmi tőke

Genova ⇒ keresi az elzártságból a kiutat

- ✱ Az arab ismeretek felhasználása (reconquista) **Karavella**

A történelem faszaggyerekei

A felfedezések megindulása - Portugália

- A portugálok Afrika megkerülésével próbálkoznak

✱ 1471 - elérik az Egyenlítőt (Goncalves)

✱ 1487 - Diaz megkerüli Afrikát

Jóreménység fok

✱ 1498 - Vasco de Gama

Nyugat - India (Kalikut)

✱ 1542 - Eljutnak Japánba

☞ *A portugál felfedezések sajátosságai*

✱ Part-menti hajózás

✱ Támaszpontok, lerakatok

Nincs nagy gyarmatosítás
(kivételet Brazília)

✱ Lakosság kicsi

Bartolomeo Diaz és Vasco de Gama

Portuguese Explorations Around Africa, A.D. 1418–1498

A spanyol felfedezések megindulása

➤ Kolumbusz terveit ⇒ portugál udvar ∅

☞ Kasztíliai Izabella segítségével

1492.08.03.-10.12. ⇒ „Új világ”

➤ További útjai: 1493-4; 1498; 1502-04

➤ Amerigo Vespucci - 1499-1502

- Vasco Nunez de Balboa - 1513. Csendes-óceán

Erősödik a feltételezés ⇒

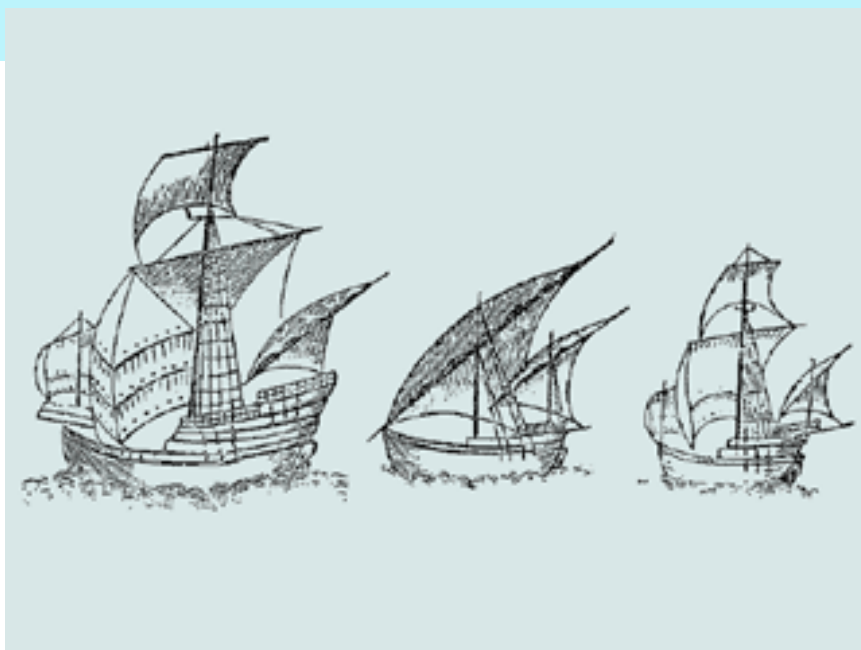
Amerigo Vespucci

Balboa - conquistador

Térkép Kolumbusz utazásai után

Kolumbusz saját rajzai hajóiról

Kolumbusz négy „Újvilágbeli utazása”

Kolumbusz a kor hajóival
vágott neki az ismeretlennek

A hogyan tovább?

➤ Az új területeket fel kell osztani

❧ Kísérlet a spanyol - portugál hegemonia létrehozására

✳ **1494 Tordesillas (tordesillasi egyezmény)**

lényegében ez volt a világ első felosztása

✳ **1529 Zaragoza (zaragozai egyezmény)**

Következmény

Brazília portugál Dél- és Közép Amerika spanyol lesz

➤ ***De más is szót kér!***

❧ Angol szolgálatban

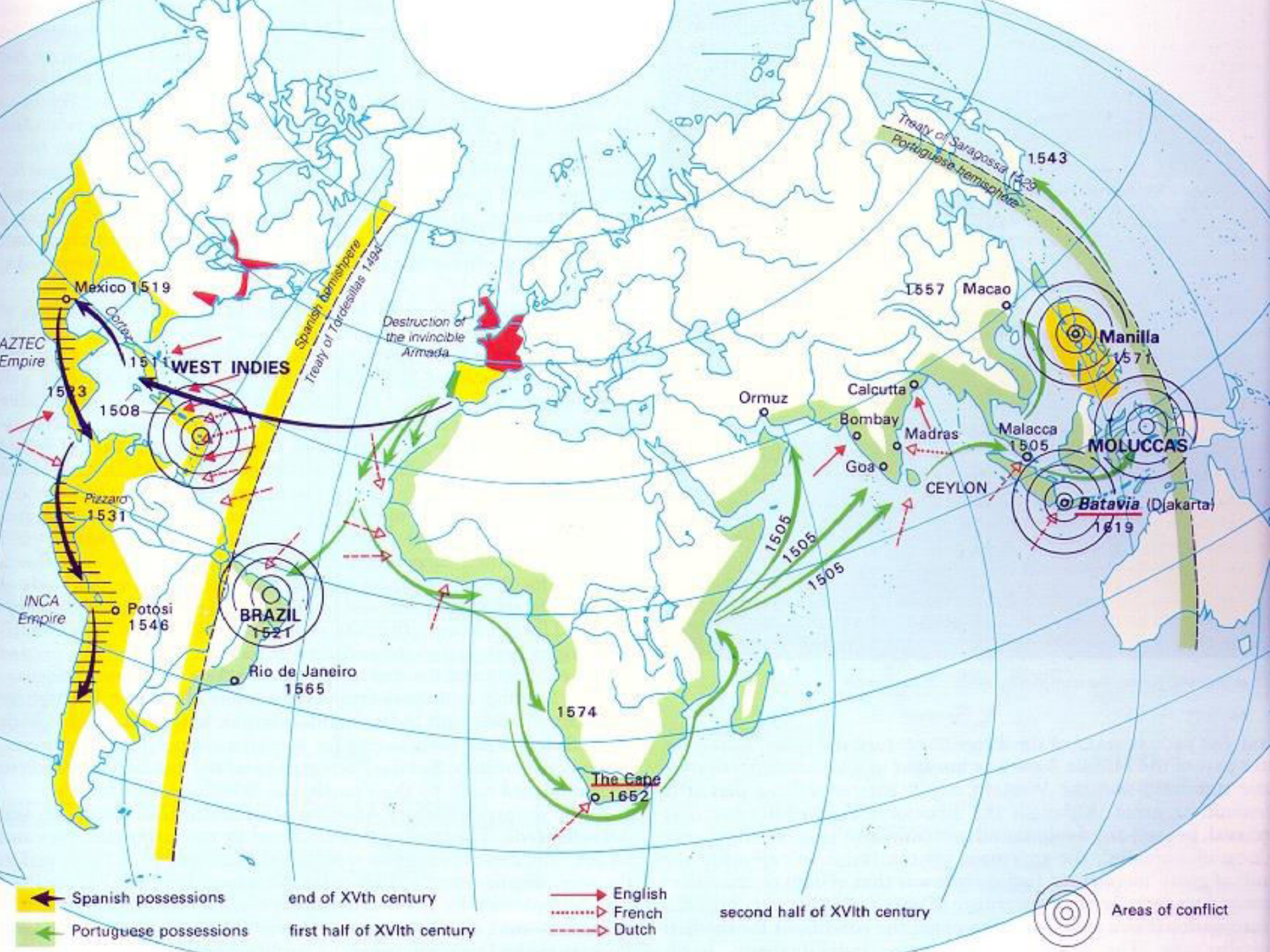
✳ **John Cabot** felfedezi 1497-ben É-Amerikát

❧ Néhány évtized múlva a franciák követték

✳ A firenzei **Verrazano** 1524

✳ **Cartier** 1534

A Föld gömb alakú

➤ A portugál **Magellán** spanyol szolgálatban 1519-1522
(Fülöp-sz. Magellán halála 1521)

✿ **Elcano** a Victoriával hazaér (körül hajózva a Földet)

➤ Az angol **Drake** 1577-1580 másodikként (visszatér)

✿ Közben 1579 kifosztja Panamát

(privateer – a spanyolok szemében kalóz)

Sir Francis Drake,
a spanyolok úgy
féltek tőle, mint
az ördögtől – a
spanyol „armada”
visszaverése 1588

Magellán célja a közvetlen út
megteremtése a fűszertermő
szigetek és Európa között

Gyarmatosítás megindulása

➤ A portugálok az arabok kiszorítása után

kereskedelmi telepek, támaszpontok létrehozása az

☞ Terület megszállása és gyarmatosítás nem lehetséges

a népes és fejlett ázsiai országok miatt (India, Kína)

➤ **Portugál kereskedelmi támaszpontok**

- * 1498 Kalikut,
- * 1510 Goa, Indonézia,
- * 1516 Kanton,
- * 1517 Macao,
- * 1530 Diu,
- * 1534 Japán.

Lisszabon a távol-keleti áruk
elosztóhelyévé válik

A keleti fűszerkereskedelem 100 évre portugál kézbe kerül

Gyarmatosítás megindulása

➤ Spanyol – Conquistadorok (hódítók)

☞ 1519-21 **Hernán Cortés**

✿ Azték birodalom

☞ 1531-1534 **Francisco Pizarro**

✿ Inka Birodalom

☞ 1534 **Pedro de Alvarado**

✿ Maya Birodalom megdöntése

➤ A gyarmatbirodalom létrehozása - alkirályságok

☞ Ültetvények

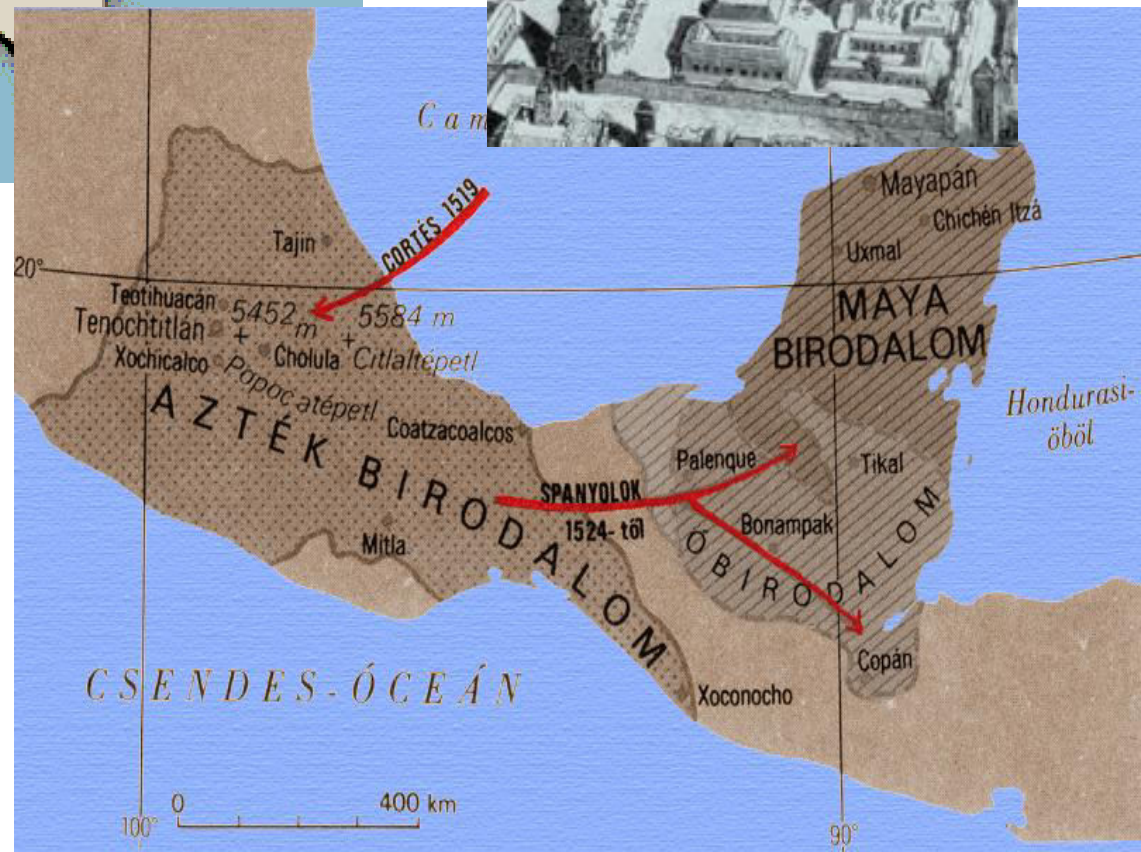
✿ rabszolgák

(bennszülöttek, ⇒ feketék)

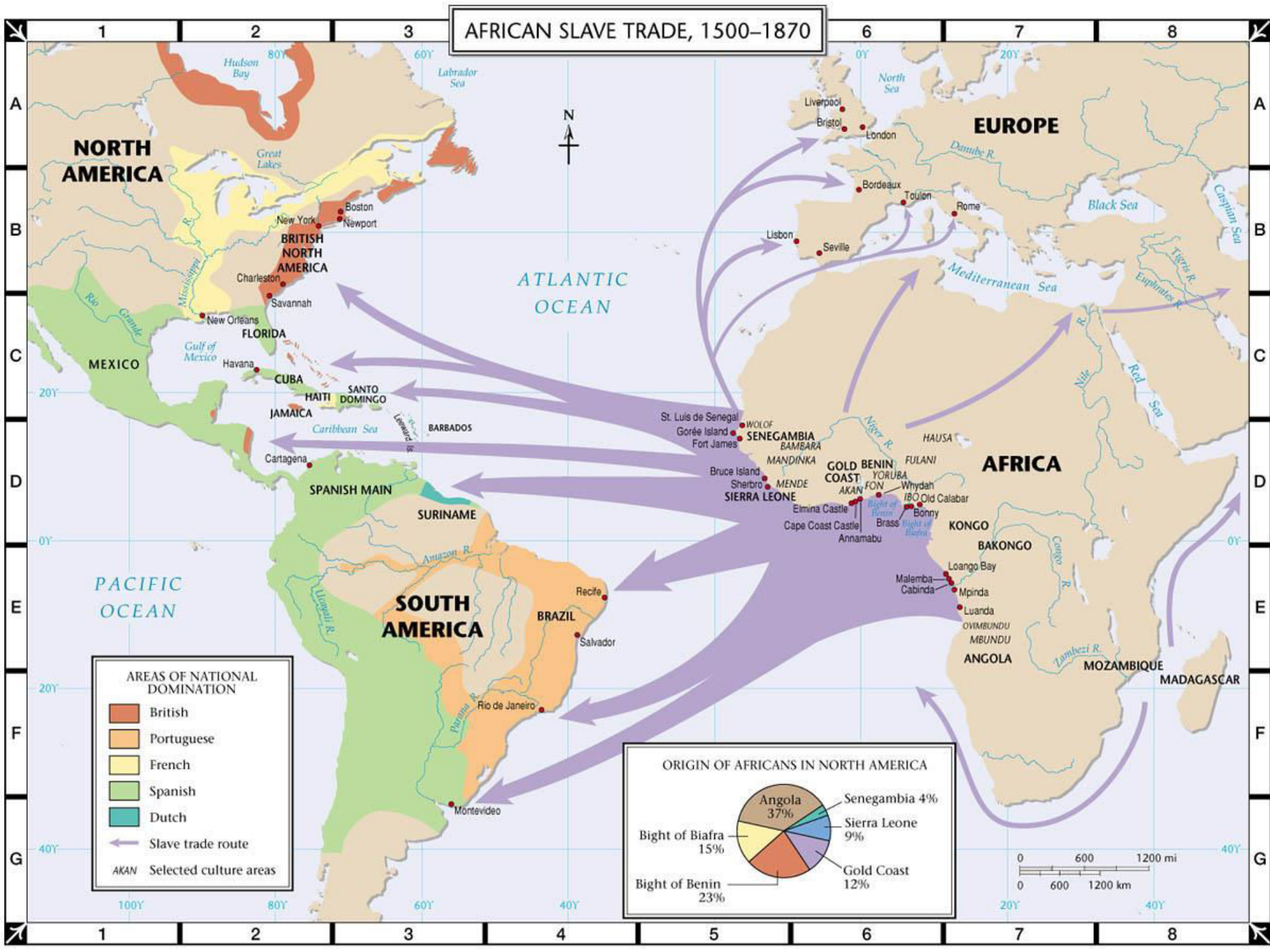

Cortés útja

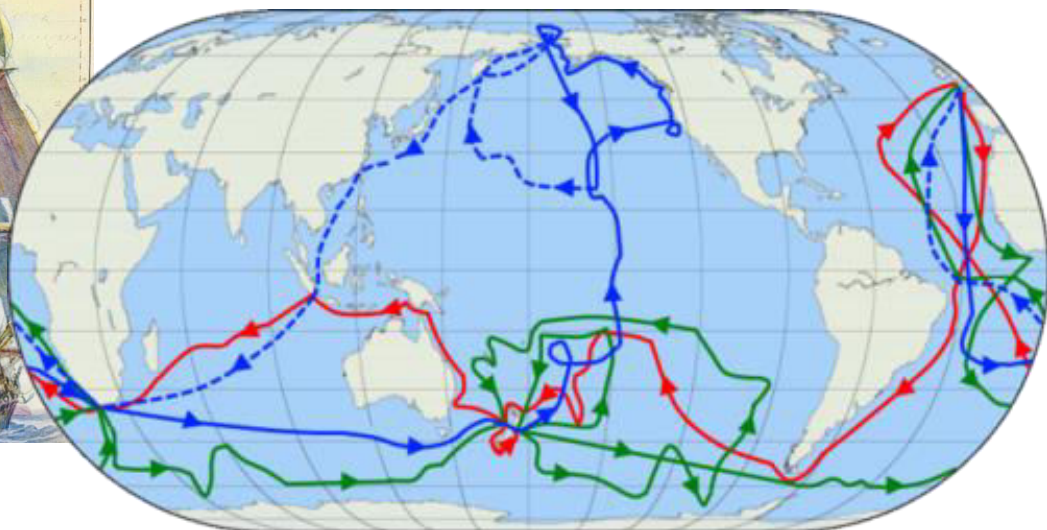

AFRICAN SLAVE TRADE, 1500-1870

Későbbi felfedezők

- James Cook (1728-1779 Hawaii)
 - A déli sarkkör átlépése 1773
 - Északnyugati átjáró
 - Hajói: **Endeavour** (törekvés), **Resolution** (elhatározás), **Discovery** (felfedezés)
 - Körülhajózta az Antarktiszt, feltérképezte Új Zéland és Ausztrália partvidékét

A felfedezések, gyarmatosítás hatása

➤ *Gazdasági:*

- ☞ Új kultúrnövények (paprika, paradicsom, burgonya, kukorica)
- ☞ „árforradalom” (sok a nemesfém, kevés az áru, növekszik a populáció)
- ☞ Bekerítések megindulása
- ☞ Manufaktúrák számának növekedése
- ☞ Kereskedelmi útvonalak átrendeződése

Világkereskedelem kialakulása

- ☞ A kereskedelem központja áthelyeződik az Atlanti-partvidékre (Levante visszafejlődik)
- ☞ Munkamegosztás Nyugat- és Kelet-Közép-Európa között (centrum - periféria)
- ☞ Rabszolga - kereskedelem kiterjedése

További következmények

➤ Társadalom:

❧ Vállalkozói és bér munkás rétegek kiszélesedése

❧ Nemesség:

✱ Változó reagálás (a „noblesse oblige”-tól, ami nemes viselkedésformát jelentett a gentry-ig)

➤ Politikum:

✱ Az államhatalom megerősödése

✱ Spanyol - portugál hegemonia

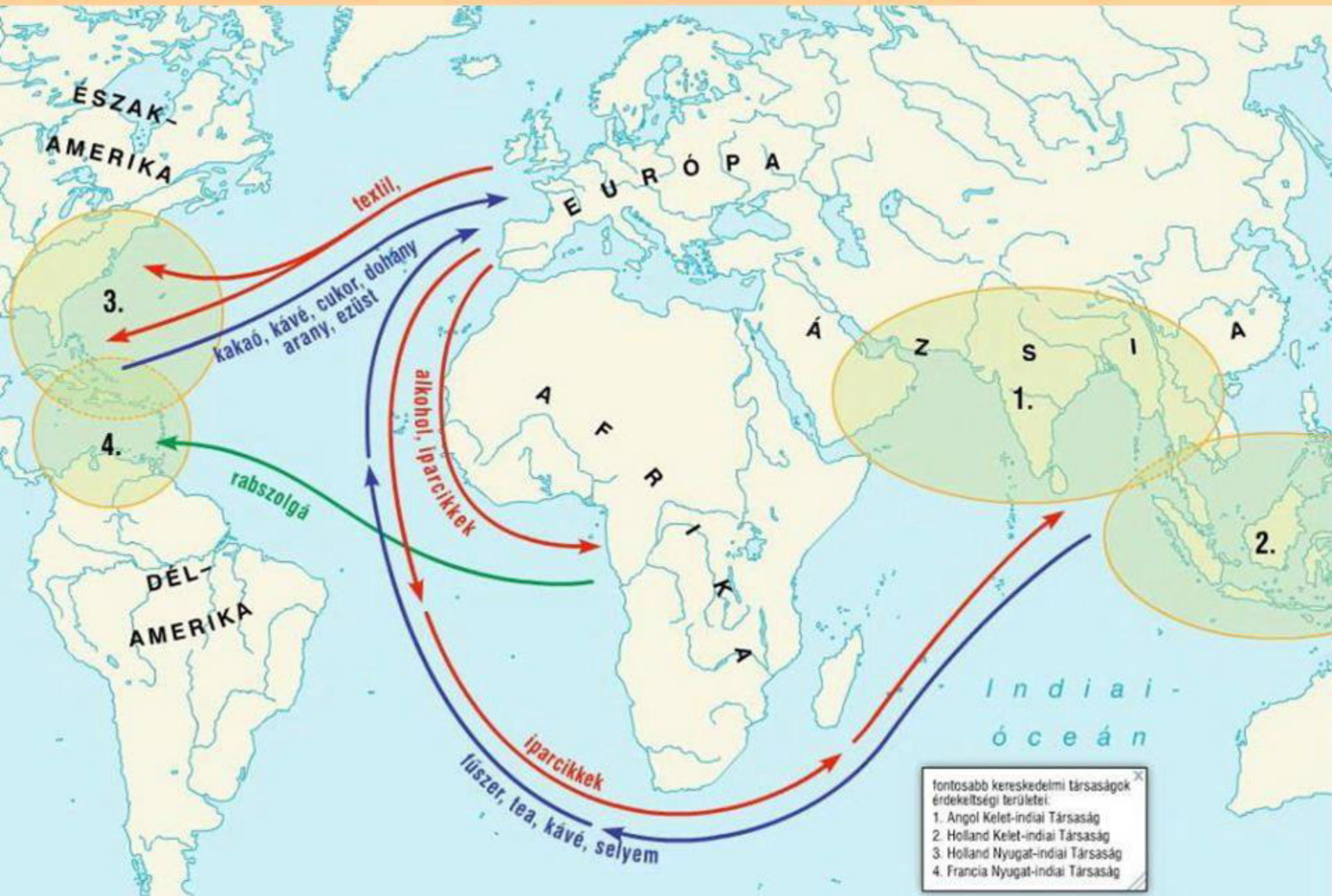

kísérlet az ismert és ismeretlen világ felosztására
(tordesillas-i szerződés, 1494)

✱ A „világ kitágulása” ⇒ szellemi kihívások

✱ Találkozás más civilizációkkal

A VILÁGKERESKEDELEM

Köszönöm a figyelmet!